

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 „
Negyed évre . . . 3 „
Egy szám ára 20 fill.

Hirdetések

és nyiltezi közlemények
jutányosan közöltenek.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal

Gromon-utca 2. sz. a.

Wittigschlager C. ezégnél.

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:

Feymann Gyula

ügyvéd.

Hirdetések

Wittigschlager C. könyvkereskedésében is felvétetnek
Gromon-utca 2. szám.

D. M. K. E.

Messze évszázadokra kiható hatalmas kulturális intézmény megalakulása előtt áll Délmagyarország. Az országos sajtó már napok óta foglalkozik a december nyolcadikán megalakuló „Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület“-tel. Jelzi azt a nagy érdeklődést, a melylyel úgy vezető államférfiaink, mint a legtávolabbról is érintett törvényhatóságok, városok s általában a közügyekkel is törődő nagyközönség a Szegeden tartandó alakuló közgyűlés iránt viseltetik.

De hogy is ne legyen oly felesleg az ez az érdeklődés, amikor ezen a közgyűlésen nem kevesebbről, mint a Délvidék Emkéjének megalkotásáról lesz szó. Emke! Van-e ember, igaz magyar ember, ki e szót, e nevet nem ismerné! Van-e, aki érette közvetve, vagy közvetlenül nem áldozott volna, aki nem lángolna nagy céljaiért, aki nem tisztelné benne nemzeti kulturánk egyik legáldásosabb intézményét?

Mondják, hogy nálunk a társadalom gyenge és szemben a nyugoti államok társadalmával, — alkotásaiban vajmi szegény és a haladás eszközeit mindenben az államtól várja. Fájdalom, több ebben az igazság, mint amennyire szeretnők. De az Emke alakulásában és fejlesztésében valósággal példásan szép és dicső intézményt teremtett a magyar társadalom.

Milliói vannak! Ezer és ezer ember pénzét, esztét, szívét, önzetlen munkásságát tömöríti össze benne, hogy Erdélyben a magyar nemzeti eszmét táplálja, izmossá nevelje. És ez impozáns nagy intézményt a társadalom, a szegény elernyedett magyar társadalom létesítette!

Áldott legyen az elme, a melyben az eszme megfogantatott és áldott legyen az ezer-ezernyi kéz, a mely az eszmének testet adott.

Hasonló nagy alkotásban fáradozik most a Délvidék magyar társadalma, élén Szeged város lelkes polgárságával.

A nemzeti eszmények az utóbbi év politikai küzdelmében csodás varázsszal hódítják a szíveket, megtermékenyítik az elméket és az egységes nemzet kiépítéséért tettekre serkentenek mindenfelé.

Szeged város polgársága a nemzeti küzdelemben mindig előljárt.

Negyvennyolcban is e szavakkal köszöntette Kossuth Lajos:

„Szeged népe! Nemzetem büszkesége!“
Csodálatos az az önfeláldozás, melylyel e város polgárai új mozgalmukat megindították és szervezték: csodálatos az a szívósság, amelylyel tevékenykednek, buzditanak, lelkesítenek, irnak, gyűjtenek! Nem haszonért, nem kitüntetésért, nem hatalomért dolgoznak. Céljuk csak egy: a Délvidék magyar nemzeti kulturájának ápolása, erősítése, kiépítése és e cél érdekében Arad, Bács, Békés, Csanád, Csongrád, Krassó-Szörény, Temes és Torontál vármegyék társadalmát akarják egy hatalmas egyesülettel szervezni. A D. M. K. E. iskolákkal, könyvtárakkal, tanítók s tanulók jutalmazásával, internátusokkal, gyermekek magyar vidéken való elhelyezésével, helyes magyar közgazdasági irányítással, szóval minden nemes eszközzel szolgálja a nemzeti ügyet. Nem aktaszerű rideg bürokratizmussal, hanem éber szemmel, a szeretet és jóindulat melegével ott lesz mindenütt, ahol hatni, orvosolni kell, és mint a jó kertész gyomlálja, irtja a dudvát s ápolja nemesíti, a jót.

Szeged város önzetlen, hazafias polgárságának kezdeményezése és tevékenysége valamint a magyar társadalom áldozatkészsége im megteremtik a Délvidéknek azon régen nélkülözött és hatványozott létjogosultsággal bíró társadalmi intézményét, mely a magyar nemzeti kulturának a sokhelyt még teljesen parlagon heverő talaj következetes és cél tudatos megművelése által a magyar nyelv terjesztését és a nemzeti érzés ápolását határozottan fogja előmozdítani.

Minden igazi hazafi s majdan a hálás utókar a szívből üdvözölt D. M. K. E.-re csak

az mondhatja: Áldott legyen az elme, a melyben az eszme fogantatott és áldott legyen az ezer- és ezernyi kéz, a mely az eszmének testet adott!

Nyelvében él a nemzet.

— Főhivás nyelvtudományi társaság alapítására. —

Minden nemzetnek féltett kincse és védő pajzsa a nyelve. Nekünk is, magyaroknak, hazafias kötelességünk, hogy vállvetve munkáljunk nyelvünk erejének és fényének gyarapításán, hogy megóvjuk a külső tévesztéségtől s belső romlástól, hogy napfényre hozzuk kincseit az évszázadok irodalmából és népünk öröklött hagyományaiból. Nyelvünk megőrizte a magyar nép ősfoglalkozásainak és fejlődő műveltségének emlékeit, azonkívül föltárja a népleleknek számtalan jellemző vonását. Mindezeket a kincseket kiaknázni s a nemzeti művelődés javára értékesíteni csak közös törekvéssel s csak nemzedékek munkájával sikerülhet.

Minden tudománynak — sőt minden segéd tudománynak — van nálunk messze kiterjedő társas szervezete, csak a magyar nyelvnek nincs, a mely mindnyájunkat leginkább érdekel. Pedig a magyar nyelvtudománynak már dicső multja van, vannak hosszú időre terjedő hagyományai, küzdelmei, diadalai. Ez a tudomány mind tárgyával, mind eddigi eredményeivel érdemet szerzett rá, hogy szabadon működő, állandó és széleskörű társulással szolgáljunk további fejlődését.

Az Akadémia, mely első sorban nyelv-művelő társaság volt, tevékenységét — éppen a nemzet tudományos művelődése érdekében — kiterjesztette valamennyi tudományzakra s azért nem fordíthat annyi gondot minden szaknak részleteire és előkészítő munkálataira, mint a hogy külön-ily célokra alakult tudományos egyesületek tehetik. A Kisfaludy-társaság nagy munkásságot fejt ki népköltészetünk gyűjtésében, de ebben nem nyelvtudományi-, hanem esztétikai szempontok vezérlik. Annak a társaságnak ellenben, a melynek

TÁRCA

Mese az Igazságról.

— Glosszák az igazságról írott vitához. —

Elindultak ketten. Parázs volt a lelkük, acélosak az izmaik. És elindultak mind a ketten és keresték az igazságot. Nem azt, amelyikről altató dalokban a fáradt lelkeknek mesélnek; nem azt, amelylyel megnyugtadják a gyávát, a rettegőt; nem azt, mely kincseket, gyönyöröket ígér a megtalálónak. Nem ezt az igazságot keresték.

Mert parázs volt a lelkük s acélosak az izmaik, keresték az egyetlen, a nagy Igazságot, az örökkévalót. Keresték, kutatták az igében, az anyagban. Keresték papírra írva. Keresték az atomokat mozgató erőben. Keresték a hatalom erőszakában is. Még édes, andalító mesékben is keresték elrejtett valóságát, de nem találták sehol.

Lelkük tüze mindig nagyobb hevülésre lobbant. Nem bánták, hogy nehéz és fásadt az út, amelyen járnak. Törtek előre, vágtyól izgatva, bölcs tanácstól vissza nem tartva, mindig előre, mert ők keresték: az Igazságot.

Szomorúan győződtek meg róla, hogy az ige sokszor hamis próféták ajkairól származott, akik azt az igazságot eltorzítására is felhasználták. Tudták, hogy az anyag, akár parányokra darabolva, akár izzó kövekben szertesztészedve, sok titkot elárul arról, ami benne az erő, a lét, arról sem a sziklák tömege, sem az író csepp, sem a lebegő atom nem beszél. A nagy foliansok, mikor felbresztették pihenő álmukból, haragos porfelleget vertek fel maguk körül, s nehézzé kényelmetlenné tették a kutatást, ki kellett verni a port szemükből. Meg kellett szokni a nagy ódon

csarnok hűvös levegőjét, borongó fényét, hogy kereszessék, megláthassák az örökkévalót, a változatlant. A hang, mely azokból feljűk szólt a messzeségből, vagy távolságból beszélt. Majd haragos mennydörgéssel akarta őket visszatéríteni kutató utjokról. Majd a könyörülő szeretet hangján szólt hozzájuk, hogy térjenek vissza. Még az ő izzó lelkük az ő acélos izmaik sem bírják el az örökké való világosság erejét.

És nem tértek vissza; mentek tovább. Bekopogtattak a hatalmasok trónusa elé, a hol alkotják a törvényt, ahol mérik és osztják az igazságot. Azt kérdezték, hogyan mérik azt? Ki itél és miszerint itél, mikor rendelkezik élet és halál, becsület és becsületesség, kincs és koldusbot között? És amikor ott azt hallották, hogy a bírói pálcá sulyában, fényességében hatalmában van a mérték, melylyel itélkeznek, felkötötték ismét sarujukat s fáradt, bánatos lélekkel vándoroltak tovább.

Az egyszerű ember gunyhója elé értek azután. Megállottak pihenőre. Tisztes külsejű agg tilt unokái között. Az életbölcesség igéi folytak ajkáról. Mesélt az apróságnak örömről, bánatról, virulásról, hervadásról, küzdelemről megbékülésről. A letarolt, pihenésre vágyó mező illattalan ősi levegője s a rügyekben bimbózó fiatal erdő fanyar illata vegyül beszéd közben a légbe. A két kutató vándor türelmetlenül sietett tovább-tovább.

Leszáll az este. Csillagfény alatt derengő, homályos éjben fáradt tagokkal, de még mindig lángoló vágygyal mentek tovább. „Valahol van! Valahol lennie kell, mert bennünk van a vágy, a mi készíttet, úz, a mi a kutatásra ingerel ezerévek óta szüntelenül!“ És mélyebbre verődtek a ráncok a kutatók gondolattheres homlokain és fellángolt újra szemükből a tűz, az

örök vágyakozás emésztő heve. Rózsaszínű sávot festett a hajnal a keleti égre. Mozogni kezdett a föld. Bogár rezzenet meg zúmmogva a virágkehelyben, harmat hullott az ágról. Felcsattant a madárka a lombok között. És az ébredő természet békéjében, fájdalmas jajszó zavarta meg a harmóniát. Kicsinyke emberbimbó volt. A távozó éj utolsó, hideg sóhajtása verte fel álmából és az emberke, mikor megint az életre ébredt: sirt.

— Ime az igazság helyett a gyermek! szolt gunyos mosolyal az egyik vándor.

— És az asszony! szolt megdöbbenve a másik. Elgyötört, elalélt vézna asszony nyult a gyermek felé:

— Az anyém. Am meghalok. Vigyék el, a gyermek éljen! Olyan boldog voltam! Olyan édes volt a csókja, olyan forró a szerelme s mégis ki-szenvedett.

Éljen-e? Az igazságot kutató két vándor néma áhitattal nézett egymás szemébe. Az egyik magához ölelte a kis didergő életet, a másik meg saját meleg köntösét borította rá. És mikor ott érték maguk között az életerő dobogó szív verését s ott látták annak boldogságtól megnyilatkozó kuforrását, az asszonyt, tudták, hogy megtalálták az igazságot, a nagy, a fenséges, az öröktől örökkön fogva való élet-akaratot, az Istent.

Azután beszélt nekik sokat felelő az a kis dobogó emberi szív: az élet.

Én vagyok az életakarát, az egyetlen örök igazság küldötte a földön: a gyermek.

Eljövök, hanem hívtok is, ha nem vártok is. Eljövök, mert akarja ő, a nagy életakarát, hogy éljek, hogy éljünk. Élünk miudörökké, millió és millió

dik. Felkéri egytálla a miniszer az összes egyházi főhatóságokat, hogy az egyöntetűség kedvéért a főhatóságuk alá rendelt polgári és felsőbb leányiskolákban szintén a fél éves beosztást vezessék be.

Megnyílt a háziipari tanfolyam. A mezőgazdasági háziipari tanfolyam december 1-én. nyílt meg a Gazdasági Egyesület helyiségében. A tanfolyam az évi munkaprogramjába a gyékény- fűvesző- és szalmafonás van felvéve. A résztvevők semmiféle díjat nem fizetnek és felvételre még most és lehet jelentkezni a gazdasági egyület kertésznél Paul Jánosnál.

Halálozás. Steiner János franzfeldi ig. tanító december 5-én 60 éves korában hirtelen meghalt. A boldogult 42 évig működött a néptanítói pályán és községében, melyen 28 évig volt tanító általános tiszteletnek és becsülésnek örvendett. Az együleti életben is tevékeny részt vett. Temetése hetfőn megy végbe. Áldott legyen emléke.

A vörheny járvány, mely a múlt héten csökkent, sajnosan ezen a héten megint terjedőben volt. Jelenleg 18 házban 21 vörheny beteg fekszik.

Merész tolvaj. Csütörtök délután P a u n János révaújfalusi cigány olcsó módon próbált téli kabátot juttatni. A Zimmer és Weifert féle rukakereskedés előtt ácsorogva egy kiaggadott báránybéléses kis bunda nagyon meggyerte tetszését. Hosszas alkudozásoknak ellensége lévén Joun cigány a szellő által lengedezett bundát egyszerűen letépte és a Temes felé futott. Szerencsétlenségére Szénássy Mihály rendőr gyorsabb lábú volt és elcsípte a tolvaj cigányt, kit kabátostul egyfűt bekísért.

Betöréses lopás. D u n a j t s i k Jánosnak, a „Vörösház“-hoz czimzett korcsma vendéglősenek kerti házikójába december 1-én éjjel betörték és 120 korona értékű fűhenneműt loptak. Az ismeretlen tettest nyomozza a rendőrség.

Nem három, hanem tizenhét millió. A „Szegedi Híradó“ csütörtöki számában a következő hírt közli: budapesti értesülésünk nyomán azt írtuk, hogy a pénzügyminiszter a kisebb javadalmazású állami tisztviselők részére ma, december elsején három millió koronát folyósít, még pedig a fizetés arányában egyenként öt százalékot. Ezzel a hírünkkel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy tegnapi értesülésünk, bár helyes nyomon haladt, nem felel meg a pénzügyminiszter igazi tervének; mert — mint tudósítunk újabbán írja — nem három, hanem tizenhét millió koronát a folyósításáról van szó. Ugyanis nemcsak a kisebb javadalmazású, hanem az összes állami tisztviselők fizetési pótlékának közeli folyósítása képezi most a pénzügyminisztérium egyik legsürgősebb tervét. A tizenhét millió koronát az az összeg, amelyet az 1903. évi költségvetésbe vett fel az országgyűlés az összes állami tisztviselők fizetésének rendezése címén. Tekintve, hogy a szomorú parlamenti körülmények a fizetésrendezési program letárgyalását és törvényre való emelkedését megakadályozták, a tisztviselők helyzete a réginnél annyival nyomasztóbb, mert a fizetésrendezés hamaros véglegességében nagyon megbízhat és számadataikat erre alapították. A miniszterelnök, a pénzügyminiszter és több szabadelvűpartii képviselő tudatában van a tisztviselők ilyen nyomasztó helyzetének és a lehetőségek mérlegelésével azt a tervet akarják meg ebben a hónapban, de legkésőbb január havára megvalósítani. hogy a fizetésrendezés céljaira évente a tárgyalandó javaslat szerint és a jelen 1903. évre megszavazott 17,000,000 korona, addig is, amíg a törvényjavaslat beikkelyezése lehetővé válik, fizetési pótlék címén kiosztassék. — Tudósítunk ezt a tervet igen előkelő államférfiaktól hallotta a képviselőház folyosóján; az illető államférfiak meg vannak győződve arról, hogy a tisztviselők ezt a pótlékot hamarosan meg fogják kapni vagy karácsonyi, vagy újévi meglepetésül.

Révai Kalendarium 1904. Az évről-évre megjelenő naptárak nagy tömegéből ez a kívül belül magyar szellemű, színes köntösű, eleven kalendarium válik ki leginkább. Mint naptár teljesíti ugyan azt a hivatását, hogy az idők mulandóságát jelzi, de egytálla adja azt, a miből minden örökkévalóság forrása fakad, a nemzet szellemi kincsének a leltárát. Ilyképen jelenős szerepe van a Révai Kalendariumnak széles ez országban: viszi, terjeszti, propagálja és mindenkinek hozzáférhetővé teszi azokat a kincseket, melyekkel a nemzet géniusza áldotta meg a magyart. A jelentős irodalmi alkotások tüzetes ösmertetése, Ignótus, Marczali Henrik, dr. Voinovich Géza, Salgó Ernő, Czákó Elemér magvas cikkei, Ambros Zoltán, Eötvös Károly, Rákosi Viktor elbeszélései és Heltai Jenő leldületes verse, ez képezi a naptári részen felül tartalmát a Révai Kalendariumnak, melyet bárkinek ingyen küld meg a kiadóhivatal: Budapest, VIII., Üllői-út 18.

Helyi hajómenetrend. A Dunagőzhajótársaság értesítése szerint a helyihajó október 1-től 1904. év márczius 31-éig a következőképp fog Pancsova—Zimony és viszont között közlekedni. Pancsováról—Zimonyba indul d. e. 9^{1/2} és d. u. 2^{1/2} órákor. Zimonyból—Pancsovára indul reggel 7 és déli 12 órákor.

A husz koronán aluli számlák bélyegmentesége. A kereskedői és iparos köröknek régi kívánságuk, hogy a husz korona értékű aluli árukról számlákat bélyegmentesen állíthassák ki. Ez a kívánság jogos és méltányos és megvalósítása az államkincstárnak sem okozna számbavehető kárt. Az ilyen számlákat ugyanis legtöbbször készpénzfizetés esetében a bevásárló megbízott, cseléd stb. ellenőrizhetése céljából állítják ki. Mar pedig kétségtelen, hogy a számlabélyegnek csak akkor van értelme, ha a számla hitelre való vásárlás esetén a később megfizetett összeg nyugtárványozására szolgál. De készpénzfizetés esetén, midőn nyugtárványra szükség nincs, bélyegről sem lehet szó. Méltányos tehát, hogy az ily alkalmakból

kiállított számlák, melyek természetüknél fogva husz koronánál magasabb összegről alig szólhatnak, a bélyegmentesség kötelezettsége alól felmentessenek, annál is inkább, mert — mint a „Magyar Kereskedők Lapja“ írja — az államkincstár sem károsodnék, hiszen minden szigorú ellenőrzés dacára a bélyegkötelezettséget ma is kijátszák. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara föl is irt a napokban a kereskedelmi miniszterhez, hogy a számlák bélyegmentességét husz koronáig elrendelje.

Gazdátlan nyereségek. A legtöbb kiadott hivatalos kimutatás szerint a József sorsjegyeknél 16600 db. olyan nyeremény van, a melyért még nem jelentkeztek, nyilván azért, mivel e sorsjegyek tulajdonosai nem tudják, hogy sorsjegyük ki van már huzva. Így van ez a többi sorsjegnél is és mivel ezek a nyeremények elévülnek, mondhatni, hogy sok millióra menő vagyon pusztul el azért, mert a sorsjegybirtokosok nem elég gondosak és nem járhatnak megbízható sorsolási lapot. Ennélfogva, a kiűek sorsjegyei és egyéb értékpapirjai vannak, arra nézve rendkívül fontos egy megbízható sorsolási lapnak a járátása. Ilyenként ajánlható a „Pénzügyi Hírlap“, a melynek sorsolási mellékletjét a Pénzügyi Utmutató a nagymélt. m. kir. belügyminiszter mint szakértellemmel és pontosan szerkesztett közlönyt hivatalosan ajánlott. A lap előfizetői a januári számmal ingyen megkapják a Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvet, a mely sok hasznos tudnivalón kívül tartalmazza a kezdettől fogva az 1903. év végéig kihuzott, de kifizetés végett bemutatni elmulasztott sorsjegyek, kötvények és záloglevelek hiteles kimutatását, ugy, hogy e könyvből bárki azonnal megláthatja, ki van-e sorsjegye huzva, vagy nincs. A „Pénzügyi Hírlap“ előfizetési ára egy évre, a Pénzügyi Utmutatóval és a Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvvel együtt 5 korona, a mely postautalványon küldendő be a kiadóhivatalba, VII., Kerepesi-út 44. szám.

Munkásnyomor Amerikában. A tengerentuli titokzatos világ sohasem volt az az Eldorádó, aminek az óvilág sóvárgó fantáziája képzelte és képzelte. Bizony ott is élet az élet: azaz szenvedésekkel, gondokkal és lemondással tengeti napjait az embermillió Amerikában is, csakugy, mint minálunk. Egyesek gazdagsága ne tevésszen meg senkit; mert hiszen természetes következménye az ottani állapotoknak az, hogy a rengeteg tőke mellett rengeteg nyomor keletkezik. A belügyminiszter ma értesítette az összes hatóságokat a következő amerikai dolgokról: Észak-Amerikában ugy a vas- és acél-, valamint a textilipar annyira pang, hogy a munkabéreket leszállították és több gyár bizonytalan időre kénytelen lett beszüntetni üzemét. Mindezt azzal a megjegyzéssel közli a belügyminiszter, hogy a hatóság minél szélesebb körben óvintse a munkásokat az Amerikába való készülődéstől. Kivált pedig óvakodjanak a munkások a belügyminiszter közlése szerint a következő, esetleges ajánlatoktól: Egy amerikai vasúti társaság Kubában 30 ezer acre-területet vett. Ez a társaság most telepeket keres. Óvakodni kell az oda való kivándorlástól, mert nemcsak a kereseti és megélhetési viszonyok rosszak, hanem ezenkívül az eghajlat olyan, hogy abban rövid időn elpusztul az ember, aki nincs hozzászokva. — E helyen említtük fel, hogy egy Schiller N. nevű vállalkozó, volt Budapesti lakos, Délafrikában a johannesburgi bányaigazgatósághoz ajánlatot adott be, hogy 30 ezer magyar munkást szállít. A belügyminiszter óva int minden magyar munkást, nehogy a vállalkozó esetleges felhívását kövesse.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérünk határozottan **Ferencz József keserűvizet.**

Különbélek.

Amerikai történet. A „Daily Express“ egy chicagói újságból a következő históriát ollózza ki annak illusztrálására, hogy mit adnak be amerikai lapok az olvasóknak való esemény gyanánt: „Ötven sertés, amelyek William Mc. Farland harrisburgi (Illinois) lakos tulajdonát képeztek, különös tévedésnek estek áldozatul. Mc. Farland, ha ejjön az etetés ideje, egy szokta a sertéseket előhívni, hogy egy deszkán kalapáccsal kopog. Nemrég egy nagy rétre hajtotta ki őket, ahol egy csomó kiszáradt fa is állt. Ezt a fát harkályok szokták megszállni, amelyek teljesen hasonló zajt szoktak csapni ahhoz, mint mikor deszkát kopácsolnak. A disznók a ré szélén meghallották a zajt, a mely egy fáról hangzott feljűk és mind odasereglettek abba a hitben, hogy eleséget kapnak ott. A ré tulsó oldalán egy másik harkály kezdett el ekkor kopogni egy fán, mire a disznók mind odarohantak. Hol ide, hol oda szaladtak a szegény állatok az egész forró napon át, míg lassan a kimerüléstől mind dögölnen hullottak el s mc. Farlandnak végezetül egy sertése sem maradt.“

A szelid vadállatok. Nagyon rossz híret költöttek a vadállatoknak és széltében el van terjedve a hit, hogy az ember élete, ha vadállattal találkozik, okvetlenül veszedelemben forog. Ez a föltevés téves legalább azoknak a vadászoknak a jelentése szerint, a kik Afrikában, vagy Indiában elefántokra, tigrisekre, oroszlanokra stb. vadásztak. Ezek a vadászok azt állítják, hogy e nagy bestiak, amikor emberrel találkoznak, egyáltalán nem mutatnak harcozi kedvet, sőt a legtöbb esetben gyáván viselkednek. Egy amerikai szaklapban most Wells természetvizsgáló cikkeznek arról, hogy mit tapasztalt ő, amikor vadállatokkal találkozott. A farkas nagyon ritkán támadja meg az embert és ha megtámadja is, csak kiéhezett állapotá-

ban, vagy akkor teszi ha kölykeit veszélyben látja. A legtöbb esetben a farkas gyáva és azonnal elmenekül, akkor is, ha csak egy fiúcskával találkozik. Koloradóban egy kis leány egy teljesen felnőt találkozott, amely nyugodtan megállt. A gyermek rákiáltott a farkasra, hogy megfutamodásra kényszerítse és amikor ez nem használt, kövel is megdobta, mire a farkas rárohant a leánykára és megmarta. Ebben az esetben azonban a farkas védte magát, egy kutya is csak úgy tett volna. A medvéről szóló rémhistöriák is csak rágalmozson alapszanak. A medve rendszerint nem támad és ha valami kunyhó körül settenkedik, csak ételmaradékok után kutat, de nem a célja, hogy emberhust egyen. Még gyávább a puma. Egyszer egy puma éjjel egy utazó hátára ugrott, de azonnal elmenekült, amikor ez fölkiáltott. Csak ha kölykeit támadják meg, vadul meg minden állatt. Még a csörgő-kigyó is békés természetű és csak akkor támad az emberre és már ha ingerlik.

A szemüveg eredete. Tapasztalat bizonyítja, hogy a vad népeknek kitűnő látásuk van. Az indián például észreveszi a levegőben repülő sást már akkor, midőn mi még egyáltalán nem, vagy kicsi pontnak látjuk. A mi szemünk látóképességének visszafelődésére nagy hatással van a mesterséges világitás, az életmód és a foglalkozás. A kultúra folytán mindinkább finomodó, gyengülő emberi szervezet kevésbé képes a természeti ellenhatásoknak megfelelni. Szükség volt tehát gondoskodni oly eszközökről, melyek e hiányokat legyenek hivatva kisegíteni. Így a meggyöngyűlt látóképességet üvegek alkalmazásával igyekeztek pótolni. Az üveg feltalálásával tehát kezdetét veszi a szemüveg alkalmazása. Legelsőre Plinius történetíróra hivatkozunk, ki Neró császárról jegyzi föl, hogy a gladiator viadalokat színes üvegen szokta volt nézni. Mások Szent Jeromost emlegetik a szemüveg feltalálójá gyanánt. Az általános megállapodás azonban amellet szól, hogy a szemüveg Salvino d'Almatótól származik a XIII. századból; bárha már az arabok is foglalkoztak nagyítóüvegek készítésével. A legelső szemüvegek csiptetővel voltak a homlokra erősítve, csak később fejlesztették a kényelem szempontjából a mai alakjára. A „pápaszem“ elnevezés kizárólagosan magyar, melynek eredetéről határozott forrást a nyelvészek sem tudnak.

A miniszter nevelése. A francia tengerészeti ügyi minisztert, Pelletant, aki tudvalevőleg nemrég házasodott, ugyancsak rövidre fogja a fiatal menyecske. A miniszter ur, ki különben sem szeretett alantasai-val közvetlenül érintkezni, eddig mindenható alminiszteréhez, Tissierhez utasította a feleket, most pedig ifju neje társaságában tartja meg a kihallgatásokat. A felek pedig nem haragudznak e papucs-kormány miatt, mert annak hatása alatt a miniszter ur sokkal udvariasabb velük szemben, mint volt eddig. Tudvalevő dolog ugyanis, hogy a francia tengerészeti minisztérium nem igen állott udvarias hírből, mert legtöbb is egy tengernagyot botoztak ki onnan, mikor bucsulátogatást akart tenni. A miniszter ur neje ugyan nem avatkozik bele ténylegesen a kihallgatásokba, de mikor Pelletant ur hangja érdessé kezd válni, akkor elég egy tekintete a menyecske és a tenger ura, — már hogy a tengerészeti miniszter ur — egyszerre lecsillapul istennőjének tekintete előtt. Az államügyek eképp egész rendben intéződnék a „miniszternő szemei alatt“.

Hirdetések.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei temesvári Szt.-Miklós országos vásár

f. évi december hó 17-től bezárólag december hó 21-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra, decz. hó 17-től csütörtökön reggel 5 órákor kezdve **meg van engedve.**

Temesvárott, 1903. évi november hó 28-án.

A városi főkapitányságtól

2-1 **Randl Rezső,**
főkapitány.
Bánati ló-, szarvasmarha-, juh- és sertés-vásár.
Gyümölcs-, mezőgazdasági-, kereskedelmi és iparvásár.

Mindennemű

JÁTÉKSZEREK

dús választékban

kaphatók

Máy Márknál

Pancsován.

megalkotásáról van szó, az lesz a földadata, hogy magát a társadalmat hívja segítségül, kizárólag a nyelvtudományi törekvések előmozdítására.

Az alakítandó társaság a nemes és nagyjelentőségű ügy érdekében következő, a nemzeti nyelv és irodalom jelei által aláírott fölhívást küldte hozzánk:

Azt akarjuk, hogy mindenki hozzáférhessen s a maga módja szerint hozzájárulhasson a nyelvtudomány és nyelvvelés munkájához, hogy közös igyekezettel megmentsük nyelvünk lappangó és veszni indult kincseit. E végre elhatároztuk, hogy lelkes közönségünk támogatásával megalakítjuk a magyar Nyelvtudományi Társaságot. Ezzel olyan intézmény alapjait rakjuk le, mely felölelhet mindent, ami a magyar nyelvnek történetével szellemével és tudományos megismerésével kapcsolatos.

Társaságunknak az lesz a törekvése, hogy lehetőleg kielégítse minden művelt magyar embernek nyelvünk iránt való érdeklődését s hogy mindenkinek irányt adjon és utat mutasson, hogyan lehet segítségünkre nyelvünk és nyelvészetünk művelésében. Közre fogunk működni régibb s újabb irodalmi szókincsünk összegyűjtésében, gyűjteni fogjuk valamennyi magyar vidék tájszavait, helyneveit, szólásait, közmondásait, nyelvtani és stílusbeli sajátosságait és népköltését. Mihelyt erőnk engedi, ki fogunk adni ilyen tartalmu monográfiákat, nyelvjárás-, nyelvtörténeti- és szófejtő értekezéseket és népszerű nyelvészeti munkákat. A gyűjtéseket mind szélesebb alapon s folyvást fejlődő munkaszállal kívánjuk szervezni s a gyűjtőket erőnkhez képest erkölcsi és anyagi támogatásban részesíteni.

Jó tudjuk hogy nem oldhatunk meg mindent, a mit célnak kítűzünk, de mi s a kik közénk állanak, dolgozni és küzdeni fogunk, hogy azok, a kik utánunk jönnek, hathatósabb eszközökkel megvalósíthassák céljainkat. Társaságunk már kezdettől fogva mindent el fog követni, hogy nemzeti nyelvünk tárházát minél tökéletesebbé tegye s hogy a mi jót és szépet alkotott népünk nyelve s a mi jóval és széppel megajándékozták nyelvünket nagy íróművészeink, az feledésbe ne vesszen, el ne romoljon hanem neveljen és gyönyörködtessen bennünket nemzedékről nemzedékre!

Ugy tervezzük, hogy társaságunknak tagja lehet mindenki, a ki tagsági díj felében évi tíz koronát vagy alapítványképp egyszer s mindenkorá legalább kétszáz koronát fizet. Ennek fejében kapják a tagok a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából kiadott Magyar Nyelvőr-t, a társaság kiadványait pedig kedvezményes áron.

A kik hajlandók tagjaink sorába állani, közöljék szándékukat vagy lapunkkal, vagy pedig a Magyar Nyelvőr szerkesztőségével (Budapest, IV., Ferencz József rakpart 17-ik szám). Mihelyt kellő számú jelentkezés érkezik, megtartjuk alakuló gyűléstünket.

H I R E K.

Személyi hírek. Bajsai Z á k ó Milán főispán és Mattanovich Adolf polgármester hetfőn Szegedre utaznak, hol kedden a Délvidéki Magyar Közvetelői Egyesület alakuló közgyűlésén vesznek részt, onnan pedig Budapestre utaznak.

Válaszunk a rom. kath. plébánia hivatalnak. Lapunk november hó 22-iki számában „elmaradt értesítés” címén konstatáltuk, hogy a f. évi november 19-én, Erzsébet napján a rom. kath. templomban tartott miséről — melyen csak a tisztikarok küldött-

számban tökéletesnél tökéletesebb formában. Mindnyájan az ő akaratóból valók vagyunk. Kell, szükségképen kell, hogy legyünk, érvényre jusson bennünk a nagy, a fenséges akarat, az örök igazság s változatlan, az egyetlen: az élni akarás örökös vágya. Amiről az ige szól, ami kohókban a tudomány törvénye szerez forrong, amit az anyagból formáltak, törvény, a mit érvényre juttattak, könyv, a mit irtók, a mit mind nem az igazság. Az mind csak eszköz arra nézve, hogy az „Élet”-nek, annak a nagy igazságnak a megjelenése e földön, tökéletesebbé váljék. Azért mondjátok hogy változik az igazság, mert a Ti igazságotok nem az igazság. Az csak az igazság megtestesülésének a formája, köntöse, edénye, elnyomni vagy éltetni kívánó eszköze.

Az Igazság él, örökké él. Él az álomban, él a bogárban, él az emberben. Egyenlő joggal él, mindent, mert réme a nagy, az örök Igazságnak, a nagy tökéletes harmonianak.

És ennek a nagysága, ereje, örökös változatlan volta készletti mély alázatra a gondolkozó embert. Ez a nagy, változatlan igazság tanítja meg tisztelni, megbecsülni, fejleszteni, felemelni minden élőben az életerőt. Egyenlő joga mindezeknek az élet legteljesebb fejlesztésére törekedni és tiltva vagyon ennél-fogva minden a tökéletesedés felé törekvő életakarát érvényesítésének az útjába állni. Mint a hogy tanított bennünket Ő, a nagy életakarát tökéletes megtestesülése: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat”.

És egybeforrott a nagy életakarát erejében a két vándor lelke. Nem kutattak azután járt és járatlan utakon más igazság, hanem szerették az embert s alázattal meghajtották fejüket a nagy Igazság fenséges valóságára előtt.

Nemo.

ségei voltak jelen — a hatóságok, egyletek és testületek nem lettek értesítve. Ezen a ténynek megfelelő hírekre P. Musits Sándor Anselm rom. kath. pleb. helynök helyesnek találta a „Donau Temes-Bote” november 29-iki számában ékes német nyelven és olyan hangon reflektálni, hogy az ő érdekében bár röviden, de válaszolnunk kell. Első sorban is biztosítjuk a nyilatkozó pleb. helynök urat, hogy ha híreink bármely ténybeli tévedést tartalmazott volna, úgy annak helyesbítése csak egy szavába került volna, sőt az előzmények dacára, saját jó akaratunkból kifolyólag is helyesbítetők. Sajnos azonban mi nem tévedtünk, mert a rom. kath. plébánia hivatal az előző évek-től eltérőleg, az idén nem értesítette a polgármesteri hivatal az Erzsébet napi istentiszteletéről. A közlés elmaradásáról — és nem elkéséséről — azonban mélyen hallgat a plébános helynök úr. E helyett azonban azt mondja — a mit különben ugys mindenki tud, — hogy elhalt királynénkért a hivatalos gyászmise szent. 10-én volt, hogy egy miniszteri rendelet értelmében Erzsébet napján iskolai ünnepélyek tartatnak, melyek misével kezdődnek s az idén ez csak a járvány miatt maradt el. Ugy látszik ezzel a plébániahivatal azt akarja mondani, hogy ezelőtt is csak az iskolás gyermekeknek tartottak Erzsébet napján misét, és boldogult Erzsébet királyné emlékeztetere nem. Ezen megtévesztésre nagyon is alkalmas s úgy látszik szándékos felejtékenységgel ellenében és annak bebizonyítására hogy ezelőtt Erzsébet napján is olvastak „hivatalos” misét a helybeli rom. kath. templomban és erről a hivatalok értesítve is lettek, közöljük kivonatban nevezett hivatalnak mult évi hivatalos iratát:

„24/902. sz. A pancsova rom. kath. plébániahivataltól ... f. hó 19-én d. e. 9 órákor a helybeli rom. kath. templomban Istenben boldogult királynéknévünnepegyászsistentisztelet tartatik, ... bátorodom stb. tudomására hozni, hogy a többi hivatalokat erre meghívni kegyeskedjék stb. Musits Sándor Anselm sk. rk. pleb. helynök”.

Ebből nyilvánvaló, hogy Erzsébet napján eddigelő nem a magyarországi Minorita-rend védőszentje, hanem boldogult Erzsébet királyné emlékére olvasott misére hivattak meg az összes hivatalok. A többi bölcs mondásokra, mivel nem tartoznak az ügységhez, ezuttal nem válaszolunk. Arra azonban kötelességünk a „hazafias Minorita-rend” ezuttal érdekelt tagjait figyelmeztetni, hogy reklámhajszaatból tartózkodjanak jövőben a germanizálástól. Végül még azt a jóindulatu szerény tanácsot bátorkodunk adni, hogy a hirdetés sikamlós terére, a szerénységre intő szerzetesi csuhában minél ritkábban lépjenek, nehogy ez a tisztelet érdemlő ruha legyen bukásuk oka. Dixi!

A Dmke közgyűlése. A Délvidéki Magyar Közvetelői Egyesület kedden, december hó 8-án tartja alakuló közgyűlését a szegedi városi széképület dísztermében. Az előkészítő bizottság meghívója szerint a közgyűlés és az azt követő ünnepségek a következő napirent szerint fognak lefolyni. Délelőtt: 1. Az előkészítő bizottság elnökének megnyitása. 2. Az előkészítő bizottság előterjesztése a szervezés munkálatairól. 3. Az alapszabályok megállapítása. 4. A tisztikar megválasztása. 5. Indítványok. 6. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítése. 7. Elnöki zárszó. Délelő: Ünnepi lakoma a Kass vidagóban. Este: Színházi diszeloadás.

Tanulmányút. Mattanovich Adolf városunk polgármestere, Pavlovics György főmérnök és Graff P. János thb. tag kíséretében a vasuti motor-kocsi közlekedés tanulmányozása céljából a mult heten tanulmányuton voltak Aradon, Békéscsabán és Debrecenben. Behatóan megfigyelték a motor-kocsik előnyeit és hátrányait és arra a meggyőződésre jutottak, hogy a Pancsova—Versecz közti közlekedésre ezen kocsik alkalmazása nagy előny volna. A vasut-részvénytársaság ezen tanulmány alapján felterjesztést fog intézni a kereskedelmi miniszterhez a motor-kocsik forgalomba hozatala érdekében.

Esküvő. Szabó Jenő a Krieshaber és Schlesinger cég megbízottja, városunk aranyifjúságának egyik igen rokonszenves tagja ma délelőtt 1/2 11 órákor esküszik örök hűséget Bach Elvira kisasszonynak, Bach Mór tekintélyes gabona kereskedő és gyáros szeretetre méltó s művelt leányának. Gratulálunk.

Felülvizsgálat. Baross Gyula az igazságügyi minsteriumba beosztott kir. táblabíró a mult heten városunkban időzött és három napon át felülvizsgálta a telekkönyvi betétszerkesztési munkálatokat. A tapasztalattal teljesen meg volt elégedve és e fölötti elismerésének a leghizelgőbb szavakban adott kifejezést.

Ülés a kiállítás ügyében. A pancsovai ipari és mezőgazdasági kiállítás építő albizottsága kedden délután Pavlovics György városi főmérnök elnökele alatt ülést tart az építészeti hivatalban, mely alkalommal a kiállítás helye fog véglegesen

megállapítani. Reméljük, hogy a bizottsági tagok, tekintettel a hozandó határozat fontosságára, teljes számban fognak megjelenni.

Bezárt iskola. A járvány bizottság hetfőn tartott ülésében bezárta a gör. kel. szerb polgári leányiskolát, az iskolában előfordult vörhany megbetegedések miatt. Az egyik leány növendék testvére bajjelentés és orvosi segély nélkül vörhnyben fektött, és ő rendszeren látogatta az iskolát. Mult hetfőn aztán ő is meg három mellette ülő tanuló társa is vörhnybe esett. Itt tehát kézzel foghatóan a szülők lelkiismeretlensége okozta a járvány terjedését és az iskola bezárását. Alapos büntetéssel példát kellene statuálni és ezáltal a hatóságok intézkedéseknek érvényt szerezni.

Uránia Pancsován. A „Gromon Dezső magyar nyelvtérjesztő Egyesület” régi törekvése valóra vált. Az egyesület nagy anyagi áldozattal beszerzett egy vetítő-gépet, hogy népiesen tudományos előadásait vetített képekkel élénkítse és maradandóságukat elősegítse.

Az „Uránia” ismeretterjesztő Társaság szíveségéből kap hetenként egy-egy képsorozat a megfelelő előadással s azt hetenként 4—5 előadásban (csütörtök, péntek, szombat, vasárnap és hétfő) este 6 órákor mutatja be Pancsova tanulni és gyönyörködni vágyó közönségének.

Miután azonban az előadások oly nagy áldozatot igényelnek, hogy az egyesület anyagi ereje azt nem bírja el, a látogatóktól 20 fillér beléptdíjat, az előadás nyomtatott szövegéért pedig 10 fillért szed. (Ennek megszerzése nem kötelező).

Az első előadás tegnap este volt. Katona Józsefnek, a „Bánkban” halhatatlan írójának élete mutattatott be 44 képből a továbbképző tanfolyam hallgatóinak élénk részvétele mellett.

A nagy közönségnek ma, vasárnap este 6 órákor óhajta bemutatni az egyesület ezen előadást a m. kir. állami polg. isk. dísztermében, melyre itt hívjuk fel a figyelmet s kérjük a t. közönséget, hogy nevezett egyesületet érdeklődésével támogatni szíveskedjék, megjegyezvén, hogy részint a rendelkezésre álló fényforrás, részint a helyiség nagysága egy-egy előadás végignézését 70 személyre teszi lehetővé. (Ezért ismételtnek az előadások, hogy mindenkinek alkalma legyen megtekinteni).

Hétfőn este a polg. és felső keresk. isk. növendékei tekintik meg ugyanezen előadást kedvezményes díjazás mellett.

A csütörtöki új előadásra már most tisztelettel meghívjuk a t. közönséget.

A kiállítók figyelmébe. Városunk jövő évi kiállítás iránt mind szélesebb körben mutatkozik élénk érdeklődés. Különösen dicséretes a helybeli iparosok nagyarányu készülődései. Számosan kinyilvánították már, hogy külön pavilonokat akarnak építeni, de ezen szándékuokról a kiállítási bizottságot még nem értesítették. Kivánatos a külön pavilonokat felállítani szándékozó kiállítók ezen szándékukat minél előbb jelentsék be, hogy a kiállítási épületek elhelyezési tervén — melyhez a napokban hozzá fog az építő albizottság, később nehézségekbe ütköző változtatásokat ne kelljen tenni.

Torontál megye és a pancsovai kiállítás. Hogy a pancsovai kiállítás iránt az érdeklődés általános, bizonyítja Torontál vármegye alispánjának a kiáll. bizottság elnökségéhez intézett következő átirata. Pancsova és vidéke ipar s mezőgazdasági bizottság Tekintetes Elnökségének Pancsova. Vonatközússal a tekintetes Bizottságnak folyó évi szeptember hó 21-én 7. szám alatt kelt átiratára van szerencsém értesíteni, hogy az 1904. év folyamán Pancsován rendezendő kiállítás érdekében kifejtendő hazafias törekvéseket a legnagyobb készséggel támogatni fogom. Egyben értesitem a tekintetes Bizottságot, hogy a kiállítás körzetébe felvett pancsovai, alibunári és antalfalvai fészolgabirókat felhívhat, hogy járassuk községeknek lakóit a kiállításon való részvételre buzdítsák. Végül van szerencsém értesíteni, hogy a megalakítandó kiállítási bizottságba törvényhatóságunk a következő öt tagot küldi ki: Poroszkai Bélát, Dr. Gyertyánffy Jenőt, Lowieser Imrét, Radonics Gyulát és Márton Andort. Nagybecskerek 1903. évi november hó 28. án. Jankó alispán.

Meglopott város. A városháza udvarán hetek óta vágják a télire beszerzett tűzfát. Mintán az ilyen munka nem napszám szerint fizetetik, hát természetesen, hogy a favágók iparkodtak az időt kihasználni és azért sem reggel sem délelő nem mentek haza hanem a munka színhelyére hozták a reggelit illetve ebédet. Az étel szállítására használt kosarakot aztán az asszonyok fával megrakva szépen hazavitették. Így ment ez hetek óta a rendőrség szeme előtt. A napokban aztán véletlenül rajtaesték az ingyen fát szállító asszonyokat és a rendőrség a házkutatás alkalmával két nagy kocsi felvágott és a várostól lopott tűzfát talált. Az eljárást megindították a tolvaj favágók ellen.

Rendület a tanév új beosztásáról. Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi minster rendeletet adott ki a felőbb leányiskolai minsteri biztosoknak, valamint a királyi tanfelügyelőségeknek is, amely rendeletében a községi, az állami, az egyesületi és a magánjellegű felső leányiskolák és polgári iskolák tanévét ezuttal két időszakra osztja be. Eszerint már az idén karácsonykor és husvétkor elmarad a bizonyítványosztás és elhelyett január 31-én adnak ki értesítőt a tanulók előhaladásáról. Ennek megfelelően intézkedik a minster, hogy a felsőbb leányiskolákban ezuttal nem három, de két ízben tartsanak módszeres értekezleteket, még pedig szeptemberben és februárban. Továbbá, hogy az ellenőrző értekezletek ezuttal október hó végén, december és március hó közepén és május hó első hetében tartassék meg. Minden bizonyítványosztást tehát két intéző előz meg. A tandíjszedés szintén a félévi beosztáshoz alkalmazko-

dik. Felkéri egyúttal a miniszter az összes egyházi főhatóságokat, hogy az egyöntetűség kedvéért a főhatóságuk alá rendelt polgári és felsőbb leányiskolákban szintén a féléves beosztást vezessék be.

Megnyílt a háziipari tanfolyam. A mezőgazdasági háziipari tanfolyam december 1-én nyílt meg a Gazdasági Egyesület helyiségében. A tanfolyam az évi munkaprogramjába a gyékény- fűvesző- és szalmafonás van felvéve. A résztvevők semmiféle díjat nem fizetnek és felvételre még most és lehet jelentkezni a gazdasági egyesület kertésznél Paul Jánosnál.

Halálozás. Steiner János birtfeldi ig. tanító december 5-én 60 éves korában hirtelen meghalt. A boldogult 42 évig működött a néptanítói pályán és községében, melyen 28 évig volt tanító általános tiszteletnek és becsülésnek örvendett. Az egyleti életben is tevékeny részt vett. Temetése hetfőn megy végbe. Áldott legyen emléke.

A vörheny járvány, mely a múlt héten csökkent, sajnosan ezen a héten megint terjedőben volt. Jelenleg 18 házban 21 vörheny beteg fekszik.

Merész tolvaj. Csütörtök délután Paun János révaújfalusi cigány olcsó módon próbált téli kabátot jutni. A Zimmer és Weifert féle ruhakereskedés előtt ácsorogva egy kiaggadott báránnyelű kis bunda nagyon megyerte tetszését. Hosszas alkudozásoknak ellensége lévén Joun cigány a szellő által lengedezett bundát egyszerűen letépte és a Temes felé futott. Szerencsétlenségére Szénássy Mihály rendőr gyorsabb lábú volt és elcsípte a tolvaj cigányt, kit kabátostul együtt bekísért.

Betöréses lopás. Dunajtsik Jánosnak, a „Vörösház”-hoz címzett kocsma vendéglősenek kerti házikójába december 1-én éjjel betörték és 120 korona értékű fehérneműt loptak. Az ismeretlen tettest nyomozza a rendőrség.

Nem három, hanem tizenhét millió. A „Szegedi Híradó” csütörtöki számában a következő hírt közli: budapesti értesülésünk nyomán azt írjuk, hogy a pénzügyminiszter a kisebb javadalmazású állami tisztviselők részére ma, december elsején három millió koronát folyósít, még pedig a fizetés arányában egyenként öt százalékot. Ezzel a hírünkkel kapcsolatosan meg kell jegyeznünk, hogy tegnapi értesülésünk, bár helyes nyomon haladt, nem felel meg a pénzügyminiszter igazi tervének; mert — mint tudósítunk utjabban írja — nem három, hanem tizenhét millió korona folyósításáról van szó. Ugyanis nemcsak a kisebb javadalmazású, hanem az összes állami tisztviselők fizetési pótlékának közeli folyósítása képezi most a pénzügyminisztérium egyik legsürgősebb tervét. A tizenhét millió korona az az összeg, amelyet az 1903. évi költségvetésbe vett fel az országgyűlés az összes állami tisztviselők fizetésének rendezése címén. Tekintve, hogy a szomorú parlamenti körülmények a fizetésrendezési program letárgyalását és törvényerőre való emelkedését megakadályozták, a tisztviselők helyzete a régivel annyival nyomasztóbb, mert a fizetésrendezés hamaros véglegességében nagyon megbízhat és számadásait erre alapították. A miniszterelnök, a pénzügyminiszter és több szabadalvúparti képviselő tudatában van a tisztviselők ilyen nyomasztó helyzetének és a lehetőségek mérlegelésével azt a tervet akarják még ebben a hónapban, de legkésőbb január havára megvalósítani, hogy a fizetésrendezés céljaira évente a tárgyalandó javaslat szerint és a jelen 1903. évre megszavazott 17,000,000 korona, addig is, amíg a törvényjavaslat becikkelyezése lehetővé válik, fizetési pótlék címén kiosztassák. — Tudósítunk ezt a tervet igen előkelő államférfiaktól hallotta a képviselőház folyosóján; az illető államférfiak meg vannak győződve arról, hogy a tisztviselők ezt a pótlékot hamarosan meg fogják kapni vagy karácsonyi, vagy újévi meglepetésül.

Révai Kalendárium 1904. Az évről-évre megjelenő naptárak nagy tömegéből ez a kívül belüli magyar szellemű, színes köntösű, eleven kalendárium válik ki leginkább. Mint naptár teljesíti ugyan azt a hivatását, hogy az idők mulandóságát jelzi, de egyúttal adja azt, a miből minden örökkévalóság forrása fakad, a nemzet szellemi kincsének a leltárát. Ilyképen jelentős szerepe van a Révai Kalendáriumnak széles ez országban: viszi, terjeszti, propagálja és mindenkinek hozzáférhetővé teszi azokat a kincseket, melyekkel a nemzet génusza áldotta meg a magyart. A jelentős irodalmi alkotások tüzetes ösmertetése, Ignóty, Marczali Henrik, dr. Voinovich Géza, Salgó Ernő, Czákó Elemér magvas cikkei, Ambus Zoltán, Eötvös Károly, Rákosi Viktor elbeszélései és Helai Jenő leldületes verse, ez képezi a naptári részen felül tartalmaz a Révai Kalendáriumnak, melyet bárkinek ingyen küld meg a kiadóhivatal: Budapest, VIII., Üllői út 18.

Helyi hajómenetrend. A Dunagőzhajótársaság értesítése szerint a helyihajó október 1-től 1904. év márczius 31-éig a következőleg fog Pancsova—Zimony és viszont között közlekedni. Pancsováról—Zimonyba indul d. e. 9¹/₂ és d. u. 2¹/₂ órákor. Zimonyból—Pancsovára indul reggel 7 és déli 12 órákor.

A husz koronán aluli számlák bélyegmentessége. A kereskedői és iparos köröknek régi kívánságuk, hogy a husz korona értékű aluli árúkról számlákat bélyegmentesen állíthassák ki. Ez a kívánság jogos és méltányos és megvalósítása az államkincstárnak sem okozna számbavehető kárt. Az ilyen számlákat ugyanis legtöbbször készpénzfizetés esetében a bevásárló megbízott, cseléd stb. ellenőrizhetése céljából állítják ki. Mar pedig kétségtelen, hogy a számlabélyegnek csak akkor van értelme, ha a számla hitelre való vásárlás esetén a később megfizetett összeg nyugtáztatványára szolgál. De készpénzfizetés esetén, midőn nyugtáztatványra szükség nincs, bélyegről sem lehet szó. Méltányos tehát, hogy az ily alkalmakkól

kiállított számlák, melyek természetüknél fogva husz koronánál magasabb összegről alig szólhatnak, a felbélyegzés kötelezettsége alól felmentessenek, annál is inkább, mert — mint a „Magyar Kereskedők Lapja” írja — az államkincstár sem károsodnék, hiszen minden szigorú ellenőrzés dacára a bélyegkötelezettséget ma is kijátszák. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara föl is irt a napokban a kereskedelmi miniszterhez, hogy a számlák bélyegmentességét husz koronáig elrendelje.

Gazdátlan nyereségek. A legutóbb kiadott hivatalos kimutatás szerint a József sorsjegyeknél 16600 db. olyan nyeresémény van, a melyért még nem jelentkeztek, nyilván azért, mivel e sorsjegyek tulajdonosai nem tudják, hogy sorsjegyük ki van már huzva. Így van ez a többi sorsjegy-nél is és mivel ezek a nyeresémények elévülnek, mondhatni, hogy sok millióra menő vagyon pusztul el azért, mert a sorsjegybirtokosok nem elég gondosak és nem járhatnak megbízható sorsolási lapot. Ennélfogva, a kinek sorsjegyei és egyéb értékpapirjai vannak, arra nézve rendkívül fontos egy megbízható sorsolási lapnak a járátása. Ilyenként ajánlható a „Pénzügyi Hírlap”, a melynek sorsolási melléklapját a Pénzügyi Utmutatót a nagymélt. m. kir. belügyminiszter mint szakértelmű és pontosan szerkesztett közlönyt hivatalosan ajánlotta. A lap előfizetői a januári számmal ingyen megkapják a Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvet, a mely sok hasznos tudnivalón kívül tartalmazza a kezdettől fogva az 1903. év végéig kihuzott, de kifizetés végett bemutatni elmulasztott sorsjegyek, kötvények és záloglevelek hiteles kimutatását, úgy, hogy e könyvből bárki azonnal megláthatja, ki van-e sorsjegye huzva, vagy nincs. A „Pénzügyi Hírlap” előfizetési ára egy évre, a Pénzügyi Utmutatóval és a Pénzügyi és Tőzsdei Évkönyvvel együtt 5 korona, a mely postautalványon küldendő be a kiadóhivatalba, VII., Kerepesi-ut 44. szám.

Munkásnyomor Amerikában. A tengerentuli titokzatos világ sohasem volt az az Eldorádó, aminek az óvilág sóvárgó fantáziája képzelte és képzeli. Bizony ott is élet az élet: azaz szenvedésekkel, gondokkal és lemondással tengeti napjait az embermillió Amerikában is, csakugy, mint minálunk. Egyesek gazdagsága ne téveszsen meg senkit; mert hiszen természetes következménye az ottani állapotoknak az, hogy a rengeteg tőke mellett rengeteg nyomor keletkezik. A belügyminiszter ma értesítette az összes hatóságokat a következő amerikai dolgokról: Észak-Amerikában egy a vas- és acél-, valamint a textilipar annyira pang, hogy a munkabéreket leszállították és több gyár bizonytalan időre kénytelen lett beszüntetni üzemét. Mindezt azzal a megjegyzéssel közli a belügyminiszter, hogy a hatóság minél szélesebb körben óvintse a munkásokat az Amerikába való készülődéstől. Kivált pedig óvakodjanak a munkások a belügyminiszter közlése szerint a következő, esetleges ajánlatoktól: Egy amerikai vasúti társaság Kubában 30 ezer acre-területet vett. Ez a társaság most telepeket keres. Óvakodni kell az oda való kivándorlástól, mert nemcsak a kereseti és megélhetési viszonyok rosszak, hanem ezenkívül az eghajlat olyan, hogy abban rövid időn elpusztul az ember, aki nincs hozzászokva. — E helyen említjük fel, hogy egy Schiller N. nevű vállalkozó, volt Budapesti lakos, Délafrikában a johannesburgi bányagazgatósághoz ajánlatot adott be, hogy 30 ezer magyar munkást szállít. A belügyminiszter óva int minden magyar munkást, nehogy a vállalkozó esetleges felhívását kövesse.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamenyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

Különlélek.

Amerikai történet. A „Daily Express” egy chicagói újságból a következő történetet ollózza ki annak illusztrálására, hogy mit adnak be amerikai lapok az olvasóknak való esemény gyanánt: „Ötven sertés, amelyek William Mc. Farland harrisburgi (Illinois) lakos tulajdonát képezték, különös tévedésnek estek áldozatul. Mc. Farland, ha eljön az etetés ideje, úgy szokta a sertéseket előhívni, hogy egy deszkán kalapáccsal kopog. Nemrég egy nagy rétre hajtott ki őket, ahol egy csomó kiszáradt fa is állt. Ezt a fát harkályok szokták megszállni, amelyek teljesen hasonló zajt szoktak csapni ahhoz, mint mikor deszkát kopácsolnak. A disznók a rétszélén meghallották a zajt, a mely egy fáról hangzott feléjük és mind odasereglettek abba a hitben, hogy eleséget kapnak ott. A rétszélén oldalán egy másik harkály kezdett el ekkor kopogni egy fán, mire a disznók mind odarohantak. Hol ide, hol oda szaladtak a szegény állatok az egész forró napon át, míg lassan a kimerüléstől mind dögölni kezdtek, hüllottak el s mc. Farlandnak végezetül egy sertése sem maradt.”

A szelid vadállatok. Nagyon rossz híreket költöttek a vadállatoknak és szelítében el van terjedve a hit, hogy az ember élete, ha vadállattal találkozik, okvetlenül veszedelemben forog. Ez a föltevés téves legalább azoknak a vadászoknak a jelentése szerint, a kik Afrikában, vagy Indiában elefántokra, tigrisekre, oroszlánokra stb. vadásztak. Ezek a vadászok azt állítják, hogy a nagy bestiak, amikor emberrel találkoznak, egyáltalán nem mutatnak harci kedvet, sőt a legtöbb esetben gyáván viselkednek. Egy amerikai szaklapban most Wells természetvizsgáló cikkeztek arról, hogy mit tapasztalt ő, amikor vadállatokkal találkozott. A farkas nagyon ritkán támadja meg az embert és ha megtámadja is, csak kiéhezett állapotá-

ban, vagy akkor teszi ha kölykeit veszélyben látja. A legtöbb esetben a farkas gyáva és azonnal elmenekül, akkor is, ha csak egy fücskával találkozik. Koloradóban egy kis leány egy teljesen felnőttnél találkozott, amely nyugodtan megállt. A gyermek rákiáltott a farkasra, hogy megfutamodásra kényszerítse és amikor ez nem használt, kövel is megdobta, mire a farkas rárohant a leánykára és megmaria. Ebben az esetben azonban a farkas védte magát, egy kutya is csak ugy tett volna. A medvéről szóló rémhistóriák is csak rágalmozáson alapszanak. A medve rendszerint nem támad és ha valami kunyhó körül settenkedik, csak ételmaradékok után kutat, de nem a célja, hogy emberhust egyen. Még gyávább a puma. Egyszer egy puma éjjel egy utazó háttára ugrott, de azonnal elmenekült, amikor ez fölkiáltott. Csak ha kölykeit támadják meg, vadul meg minden állattal. Még a csörgő-kigyó is békés természetű és csak akkor támad az emberre és már ha ingerlik.

A szemüveg eredete. Tapasztalat bizonyítja, hogy a vad népeknek kitűnő látásuk van. Az indián például észreveszi a levegőben repülő sást már akkor, midőn mi még egyáltalában nem, vagy kicsi pontnak látjuk. A mi szemünk látóképességének visszaféjlesztésére nagy hatással van a mesterséges világítás, az életmód és a foglalkozás. A kultúra folytán mindinkább finomodó, gyengülő emberi szervezet kevésbé képes a természeti ellenhatásoknak megfelelni. Szükség volt tehát gondoskodni oly eszközökről, melyek a hiányokat legyenek hivatva kiegészíteni. Így a meggyöngyült látóképességet üvegek alkalmazásával igyekeztek pótolni. Az üveg feltalálásával tehát kezdetét veszi a szemüveg alkalmazása. Legelsőre Plinius történetíróra hivatkoznak, ki Neró császárról jegyzi föl, hogy a gladiatori viadalokat színes üvegen szokta volt nézni. Mások Szent Jerómost emlegetik a szemüveg feltalálójá gyanánt. Az általános megállapodás azonban amellet szól, hogy a szemüveg Salvino d'Almatótól származik a XIII. századból; bárha már az arabok is foglalkoztak nagyítóüvegek készítésével. A legelső szemüvegek csipetűvel voltak a homlokra erősítve, csak később fejlesztették a kényelem szempontjából a mai alakjára. A „pápaszem” elnevezés kizárólagosan magyar, melynek eredetéről határozott forrást a nyelvészek sem tudnak.

A miniszter nevelése. A francia tengerészeti ügyi minisztert, Pelletant, aki tudvalevőleg nemrég házasodott, ugyancsak rövidre fogja a fiatal menyecske. A miniszter ur, ki különben sem szeretett alantaisai-val közvetlenül érintkezni, eddig mindenható alminiszteréhez, Tissierhez utasította a feleket, most pedig ifju neje társaságában tartja meg a kihallgatásokat. A felek pedig nem haragudnak e papucskormány miatt, mert annak hatása alatt a miniszter ur sokkal udvariasabb velük szemben, mint volt eddig. Tudvalevő dolog ugyanis, hogy a francia tengerészeti minisztérium nem igen állott udvarias hirben, mert legutóbb is egy tengernagyot botoztak ki onnan, mikor bucsulátogatást akart tenni. A miniszter ur neje ugyan nem avatkozik bele ténylegesen a kihallgatásokba, de mikor Pelletant ur hangja érdessé kezd válni, akkor elég egy tekintete a menyecskének és a tenger ura, — már hogy a tengerészeti miniszter ur — egyszerre lecsillapul istennőjének tekintete előtt. Az államügyek eképp egész rendben intéződnek a „miniszterné szeméi alatt”.

Hirdetések.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei temesvári Szt.-Miklós országos vásár

f. évi december hó 17-től bezárólag december hó 21-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra, decz. hó 17-től csütörtökön reggel 5 órákor kezdve **meg van engedve.**

Temesvárott, 1903. évi november hó 28. án.

A városi főkapitányságtól

2-1 **Randi Rezső,**
főkapitány.

Bánati ló-, szarvasmarha-, juh- és sertés-vásár. Gyümölcs-, mezőgazdasági-, kereskedelmi és iparvásár.

Mindennemű

JÁTÉKSZEREK

dús választékban

kaphatók

Máy Márknál

Pancsován.

Pancsovai
* látképes levelezőlapok *

(legújabb felvetelek)
igen szép egy- és többszínű fotolitografiai kivitelben kaphatók

Wittigschlager C.

könyvkereskedésében, Pancsován.

SZOLOLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas. (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkínzóbb muskataly és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megtermesztették s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekelebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb díszje, anélkül, hogy legkevésbébb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetése vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. **Czím:**

Érmelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székélyhid.

Egy régi jó háziszser

melynek egy családban sem szabad hiányoznia: a mindig jól bevált

Hess Ernő féle

Eucalyptus

garantált tisztaságú, 12 év óta egyenesen Ausztráliából behozott természeti készítmény. Németországban és Ausztria-Magyarországban törvényesen védve. Olcsó ára, 1 kor. 50 fill. eredeti üvegenként, mely igen sokáig eltart, mindenkinél lehetővé teszi annak megszerzését az egészség elnyerésére és a betegség elkerülésére.

1500-nál több dicsérő- és elismerő-levél érkezett hozzám — kéretlenül — oly kigyógyultaktól, kik

szakgatásokban, hát-, mell- és nyakfájásban, zsába, légzési nehézségek, nátha, fejfájás, a belső nemes szervek megbetegedése, idült sebek, bőrbetegségek és egyéb bajokban szenvedtek.

Senki se mulassza el, megküldeni magának azon nagyfontosságú könyvet, melyben az Eucalyptus-készítmények pontosan le vannak írva s hogy azoknak a fentemlített betegségeknek való, sokoldalú eredményes alkalmazása miként történik. Ezen könyvet a szenvedők érdekében bárhova teljesen ingyen küldöm meg s abban az olvasó meggyőzése végett, gyogyultaktól származó, bizonyítványokat nagy számban tettem közzé. — Klingenthal I. Sa. (Szászország).

Hess Ernő
Eucalyptus-behozatala.

26-24

Kértek a védjegyre szigorúan ügyelni, **R. Radda Frigyes és Georgievits**
Raktár Pancsován: István utca gyógyszerüzében.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

húsból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izellen, könnyen oldható Albumose készítmény a legkiválóbb

erősítő-szer
gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegségeknek, beteggyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, újszülötteknek, nemkülönben

Vas-Somatose
alakjában a
sápkórosoknak
less ajánlva az orvosok által. Vas-Somatose nem egyéb más, mint a vas és az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gerjesztő az étvágyat.
Raktáron van az összes gyógyszer-tárakban és gyógyszerkereskedésekben.

AMERIKA.

Indulás Havreből minden szombaton.
Menetjegyek

a Francia hajózási vonal
által.

Jó és gyors szállítás, Kiváló ellátás borral és likörrel együtt. Bővebb felvilágosítással ingyen és bérmentesen szolgál a

Francia hajózási vonal

Bécs, IV. Weyringergasse 8.

A Richter-féle
Liniment. Caps. comp.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszser, amely már több mint 34 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvénynek, csúszás és megfázásnak.

Intés. Silányabb utazatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók
Rudolstadt.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

„HERCULES” folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomóerő szabályzóval a legmagasabb munkaképesség garantálva.

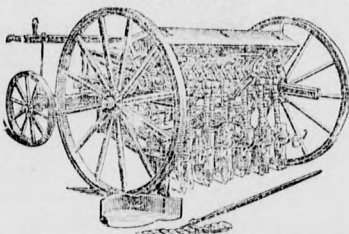
Hydraulikus sajtók különösen magas nyomás és nagy munkaképesség elérésére.

Szőlő és gyümölcs zúzó

és boggyó morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők, aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcs-vágó és hámozó-gépek, legújabb szerkezetű szabad, ánműködő „SYPHONIA” fa és szőlővessző permetező, a szegecs és tormácsuk valamint a vértetű kiirtására; szőlő ekék.

A legjobb Vetőgépek

Mayfarth Ph. és Társa

„AGRICOLA” (tolóvetőkerék-rendszer) vetőgépei.

Mindenemű mag- és különböző magmennyiség számára váltókerékek nékül, dombon avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a lezotesőbb ár által tűnnek ki. A lehető legnagyobb munka idő- és pénz megtakarítást teszik lehetővé. Különlegességeket szén- és arató-gereblyék, széna-forgatók, széna- és szalmaprések kézi használatra, kukorica morzsolók, eséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurök, ekék, hengerek, boronákban és takarmánykészítésre szolgáló gépeket a legújabb rendszer és jótállás mellett gyártanak és szállítanak.

MAYFARTH PH. és TÁRSA

gazdasági gépgyárak, vasöntödék és ekegyárak

XXXXXXXXXXXX BÉCS, II/1 Taborstrasse 71. XXXXXXXXXXXX

Kitüntetve több mint 500 arany, ezüst éremmel stb., az összes nagyobb kiállításokon. Képviselek és viszont elárúsítók kerestetnek.

Diätetikus szer!

Diätetikus szer!

Gyomorbajosoknak!

Mindazoknak, kik meghűlés, a gyomor túlterhelése, hiányos, nehezen emészthető, avagy túlforró vagy hideg ételek élvezete, továbbá rendetlen életmód által maguknak gyomorbajt, mint:

gyomorhurut, gyomorgörcs, gyomorfájdalom, nehéz emésztést vagy elnyalkódást

szereztek, ezennel egy jó háziszser ajánlatik, melynek kitűnő hatásai már évek hosszú során át kipróbáltattak. Ezen szer az

Ullrich Hubert-féle növénybor.

Ezen növénybor kitűnő gyógyhatású füvekből jó borral van készítve, mely erősíti és életkelti az emésztő szerveket. A növénybor megszünteti az emésztési zavarokat s elősegíti az egészséges vér képződését.

A növénybornak ideje korán való használatával legelőször még esirájában elfojtható minden gyomorbántalom. Ezért tehát el nem mulasztandó, a növénybort idejekorán használni. Oly jelenségek, mint: fejfájás, febfőfés, gyomorégés, felfúvódás, émelygés hányással, mely bajok krónikus (elavult) gyomor bajnál különösen hevesen jelentkeznek, nehézségi ivás után eltűnnek.

Székrekedés és annak kellemetlen következményei, mint szorulás, kölikafájdalom, szívdobogás, álmatlanság, valamint vérszorulás a májban, lépben és kapucréndszerben (Hämorrhoidal-bántalmak) növényborral gyakran igen hamar megszüntetnek. A növénybor megszünteti az emésztetlenséget és eltávolítja a gyomorból és belekből könnyű szék által az ártalmas anyagokat.

Száraz, sápadt arczzsin, vérhiány, erőtlenség

legtöbbször a rossz emésztés, elégtelen vérképződés és a máj beteges állapotának következményei. Ily egyének étvágyhiányval, ideges ellankadás és rossz kedélyhangulat mellett, fejfájással és álmatlan éjszakkal lassan elsatnyulnak és sirba szállnak. A növénybor az elgyengült életerőnek új lendületet kölcsönöz. A növénybor fokozza az étvágyat, elősegíti az emésztést és táplálkozást, előmozdítja az anyagcserét, siettetti a vérképződést, csillapítja a felizgatott idegeket s új életkedvet teremt. Számos elismerés és köszönőirat bizonyítja ezt.

A növénybor kapható üvegenként 3 koronáért és 4 koronáért Pancsova város gyógyszerárjaiban, továbbá, Homolitz, Bresztovác, Belgrád, Zimony, Batajnica, Uj-Páza, Ó-Páza, Glogon, Almás, Franzfeld, Réva Újfalva, Román-Petre Károlyfalva, Altunár, Dolova, Mramorák, Bavaniste, Temes Kubin, Szendrő, Pozsarevác, Aleksandrovác, Palánka, Parezány, Aranjelovác, Mb. Valjevo, Obrenovác, Sabac, Sasinski, Mitrovica, Lacarak, Ruma, Ireg, India, Uj-Karlóca, Slankamen Titel, Perlasz, Farkasd, Tor-Sziget, Ozora, Tor-Vásárhely, Dobrica, Kevi-Szöllős, Vég-Szent-Mihály, Temes-Paulis, Jaszenova, Vraesevác, Fehértemplom, Palánka, Gradiste, O-Moldova, Uj-Moldova, Petrovác, Svilajevác, Kragujevác, Grn. Milavovác, Reska, Loznica, Janja, Bielina, Erdevik, Cserevác, O-Futtak, Karlóca, F-Kovil, Pétervárad, Ujvidék, Verseez stb. gyógyszerárjaiban, valamint Magyarország és Ausztria-Magyarország minden kisebb és nagyobb helyiségeinek gyógyszerárjaiban.

Azonkívül a pancsovai gy. gyártár szétküld 3 és több üveg növénybort eredeti áron Ausztria-Magyarország minden részébe.

Utánzatoktól óvakodjunk.

11-10

Kérjünk határozottan

Ullrich Hubert-féle növénybort.

FŐRAKTÁR Pancsova részére RADDA FRIGYES gyógyszerárjában az „Angyalhoz”.

Diätetikus szer!

Diätetikus szer!